

Asia: VN/3063/2020

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä positiivista luottotietorekisteriä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä ehdotuksesta

On hyvä, että mietinnössä esitetään mahdollisimman kattavaa ja ajantasaista rekisteritiedonkeruuta erityyppisistä luotoista. Mietintö huomioi myös jatkokehitystarpeet taloyhtiölainaosuuksia koskien, jotka tulisi saada mahdollisen positiivisen luottorekisterin osaksi nopealla aikataululla. Myös mahdolliset uudet innovatiiviset suorat ja epäsuorat luotonantokeinot tulisi lisätä tulevaan rekisteriin viipymättä.

Mietinnössä mainitaan lyhyesti, että luottotietojen kattavuuden parantumisella tulee olemaan vaikutuksia luottojen saatavuuteen ja luottojen hinnoitteluun. Se, että hyvä ja ajantasainen tieto tulee vaikeuttamaan ei-luottokelpoisten luoton saantia, on mietinnön mukaan rekisterille asetettujen tavoitteiden mukaista. Rekisterin arvioidaan myös vähentävän syrjivien kriteerien käyttöä luotonannossa, sillä luotonantajat saisivat rekisterin kautta luotettavasti ja kattavasti tietoa yksittäisen henkilön maksukykyyn vaikuttavista seikoista.

Tutkimuskirjallisuuden mukaan positiivisella luottorekisterillä saattaa olla syrjintää vähentävä vaikutus (esim. Bartlett, Stanton ja Wallace, 2019). On todennäköistä, että rekisteri vaikuttaa niin luoton saantiin, että sen hintaan eri henkilöryhmissä. Ehdotuksen vaikutuksia luottojen hinnoitteluun eri asiakasryhmiä koskien tulisikin kuvata nykyistä laajemmin. Lisäksi ei ole selvää, että missä määrin rekisteri kasvattaisi tai vähentäisi luoton saantia nykytilaan verrattuna.

Lainsäädäntö ei tässä muodossa mahdollista tietojen tutkimuskäyttöä

Rekisterillä pyritään varmistamaan riittävän laajapohjainen ja kattava tietopohja viranomaisille, jotka tarvitsevat tietoja rahoitusmarkkinoiden vakauden ja luottomarkkinoiden valvontaan ja seurantaan liittyvien tehtäviensä hoitamiseksi ja päätöksentekonsa tueksi. Mietinnössä kuvattu esitys tietojen käytöstä ei kuitenkaan mahdollista tietojen tutkimuskäyttöä. Positiivisen luottotietorekisterin tietoja ei voitaisi luovuttaa esimerkiksi tieteellistä tutkimusta tai viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyötä varten julkisuuslain 28 §:ssä säädetyllä tavalla. Ehdotuksen mukaan tietojen tutkimuskäyttö tapahtuisi vain Tilastokeskuksen kautta, koska rekisterin tietoja siirretään Tilastokeskukseen tilastointia varten.

Tietojen tutkimuskäytön kannalta merkittäväksi ongelmaksi nousee se, että Tilastokeskuksella on tilastolain (280/2004) mukaan oikeus saada käyttöön vain ne yksittäiset muuttujat, joita käytetään tilastoinnissa. Olisi tärkeää, että positiivinen luottotietorekisteri saadaan tutkimuskäyttöön Tulorekisterin tapaan kokonaisuudessaan. Positiivista luottotietorekisteriä koskevaa esitystä tulisikin täydentää tietojen tutkimuskäytön osalta, niin että rekisterin kaikki muuttujat ovat saatavilla tieteellistä tutkimusta tai viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyötä varten, joko Tilastokeskuksen kautta tai suoraan rekisterinpitäjältä.

Hannu Karhunen
Palkansaajinen tutkimuslaitos